

¿Por que Bio?

Agatha Broeskamp-Gundín

Hai uns 10 anos a presidenta da Asociación Cultural Meiro, Victoria Martínez, visitounos con dous compañeiros buscando información sobre a Agricultura Ecolólica. Pouco podía axudar eu porque eles sabían xa o que querían: "potenciar e divulgar as nosas raíces" e a recuperación do Millo Corvo. Pasado este tempo mirámonos de novo en febreiro do ano pasado. Foi na constitución da Plataforma Galega Antitransxénicos.

No primeiro encontro dominou o convencemento dun camiño con futuro e no segundo a preocupación sobre unha ameaza brutal contra o noso entorno e consecuentemente contra nós mesmos.

Falarei entón primeiro sobre esa ameaza dos organismos modificados xenéticamente (OMX) e despois sobre os nosos obxectivos e prácticas na agricultura ecolólica.

Transxénicos

Dúas veces na minha vida tiven un profundo medo. A primeira vez foi nos anos setenta do século pasado cando se empezou a usar enerxía nuclear. Con esa enerxía manipúlase o núcleo da materia, os átomos. As informacions déronme a emntender que o home non é capaz de dominar esas forzas. Sabemos da contaminación radioactiva e das consecuencias dos accidentes nucleares e dos problemas sen resolución dos residuos. Unha cifra que me quedou gravada naqueles anos foi que o 96 % dos cartos dedicados polo estado a investigación sobre enerxías foi dedicado a enerxía nuclear e o resto, o 4 %, a enerxías alternativas. Por qué? Polo posible uso militar?

O segundo medo veu cando me entearei da existencia dos organismos xeneticamente modificado (OMX). Esta tecnoloxía manipula o núcleo da vida, o xene. E véndeno como se o home fose capaz de mellorar a vida. Estes organismos modificados xeneticamente son plantas e animais cuxo sistema inmunolóxico foi danado intencionadamente polo home para introducir unha substancia viva noutro ser vivo. Entre os experimentos realizados están por exemplo: xene anticoncelante dun pez ártico metido en fresas; xene que facilita as ratas vivir nas cloacas transferidos a peixes para que sobrevivan nas piscifactorías; xenes humanos transferidos a animais. Os enxeñeiros da biotecnoloxía usan virus e bacterias para vulnerar o sistema inmunolóxico. Esa falta de respecto á vida habémola de pagar!

Teño medo, e razón de telo, polas mortes. "Entre 1989 e 1992 morreron en EEUU 38 persoas, máis de 1.500

recibieron danos permanentes, e varios milleiros más se viron afectadas por unha rara enfermidade, a síndrome de eosinofilia-mialxia, que causaba trastornos no sangue (eosinofilia o incremento anormal dos leucocitos eosinófilos) e graves dores musculares (mialxia). Púxose de manifiesto que a causa da epidemia fora a inxestión dun dos primeiros produtos alimentarios elaborados mediante procedimientos de enxeñaría xenética: o triptófano (Jorge Riechmann: Cultivos e alimentos transxénicos, p. 89). Alguén oíu algo naqueles anos? A multinacional Monsanto afirma ata o día de hoxe na súa páxina web que non houbo ningún dano.

Teño medo, e con razón, porque as multinacionais perseguen ilegalmente os seus obxectivos. Ata o día de hoxe están prohibidos en España plantacións ao aire libre de tomates transxénicos. Pero no FARO DE VIGO do 13 de Febreiro de 1997 – i. e. hai 12 anos – houbo un artigo co título "La genética llega al tomate" "Son carnosos, suaves, saboroso, dunha cor vermella atractiva e están genéticamente tratados con hormonas animais vivas, para gustar más ao consumidor". Non foi unha información de lonxe, senón dunha cooperativa de Tomiño no Baixo Miño, a 15 km da minha casa.

Teño medo e con razón polos científicos financiados polas multinacionais. Que se quiten o DISFRAZ CIENTIFICO! Desgrazadamente hai pouco diñeiro público para unha investigación independente. Por lei debería existir a obriga de informar sobre o financiamento de cada investigación publicada.

Teño medo, e razón de telo porque fan calar aos críticos. A revista 'The Ecologist', decana da prensa ecoloxista mundial (desde 1968) dedicou un número a Monsanto, multinacional da soia transxénica resistente ao herbicida 'Roundup' da mesma empresa. En setembro de 1998 a totalidade da edición de 'The Ecologist' foi destruído pola imprenta Penwells, que levaba máis de 25 anos imprimindo a revista sen o menor atranco.

Teño medo polo transxénico 'Terminator'. Estas plantas son infértils. A súa semente non nace. Morte a prazo! A patente sobre esta técnica está a 50 % en mans do Ministerio de Defensa de EEUU. Un estudo patrocinado polos Ministerios de Agricultura e Sanidade de Austria revela que os ratos alimentados con millo transxénico tiveron menos descendencia na terceira e cuarta xeración. Teño medo polas actuacións dos gobernos. O 70 % dos cidadáns non queren comer transxénicos, pero téñenos cada día no prato coa carne, os ovos e os produtos lácteos.

Os animais están alimentados con produtos transxénicos. Nos sacos do seu foraxe hai información sobre o contido de transxénicos. Pero aí acaba a información, non hai obriga de aviso no etiquetado dos nosos alimentos.

Desgrazadamente pódese engadir moito más razóns de medo. O medo convértese en ira, e da ira á acción.

Agradezo moito ás iniciadoras da Plataforma Galega Antitransxénicos o seu esforzo de unirnos. Vale a pena entrar na páxina e ver o traballo feito – especialmente pol@s voceiras e a responsable de comunicación cos medios - e os colectivos que se a forman. Aínda nos queda moito traballo.

Agricultura Ecolóxica

Quero recordar o primeiro encontro coa Asociación Cultural de Meiro e a súa presidenta, Victoria, e explicar os nosos obxectivos e prácticas na agricultura ecolólica.

Temos como reto do noso traballo a produción de plantas sans e equilibradas, para que a xente que as coma estea san e equilibrado.

Como?

Traballando coa natureza non contra dela. Isto é: vitalizar, non matar; imitar a natureza non manipulala; respectar a extrema necesidade de diversidade natural e aproveitala. Sendo sempre consciente de que na maioría dos problemas fomos nós mesmos os que fixemos algo erróneo.

Para ter a certificación de agricultura ecolólica hai que cumplir as normas europeas, estatais e galegas, que prohiben todos os fertilizantes, herbicidas, insecticidas e funxicidas químicos de síntese. Pero na nosa práctica hai máis: Non queremos substituír as pesticidas sintéticas por biolóxicas. Se as plantas teñen fungos ou pragas non están sans, non están equilibradas. Están mal nutridos e/ou nun entorno inadecuado.

En xeral a orixe dese desequilibrio e o exceso de nitróxeno, sintético ou orgánico. O nitróxeno é o elemento responsable do crecemento e engorde. Con aportacións orgánicas a planta pode dominar mellor – non sempre – a absorción do nitróxeno. Pero o nitróxeno sintético é altamente soluble en auga. Cando a planta bebe a auga ten que tragar tamén este nitróxeno. Isto ten consecuencias: a planta non é capaz de converter o nitróxeno en proteínas, quedan aminoácidos libres, radicais libres. Xusto estes aminoácidos libres son o alimento das pragas como pulgón e mosca branca. Pódese dicir que as pragas son una boa advertencia para nós sobre a calidade do alimento.

FARO DE VIGO - 13 de Febrero 1997

COMARCAS

Son carnosos, suaves, sabrosos, de un color rojo atractivo y están genéticamente tratados con hormonas animales vivas, para gustar más al consumidor

La genética llega al tomate

EVA GONZALEZ TOMAS

La cooperativa "O Xibao" de Tomiño es la única de la comarca que se dedica a la comercialización de tomates genéticamente tratados con hormonas animales vivas. Eso los hace especialmente atractivos a la vista y paladar del consumidor con un objetivo claro: variar los hábitos alimenticios hacia la "dieta mediterránea", al conseguir que el azafrán de casu se habite y compre este tipo de tomate. Jose Miranda Bouzada, presidente de esta cooperativa, que en realidad es una sociedad anónima de transformación de la que forman parte 150 agricultores, está convencido de las cualidades de estos tomates que se conocen por "larga vida", cuyas semillas suministran grandes multiplicaciones. A este grupo pertenecen variedades plantadas en las inviernadas de O Xibao, como "Daniela" y "Briillante", de Hazera (Israel), "Alboran" de Ruk Zwan (Holanda), "Tony" (DRW 3012) de Rauter Semillas (Holanda) y "Kastalia" de Asgrow (EEUU).

Investigación

Entre estas multinacionales destacan las israelíes, porque, aunque están controladas, tienen menos problemas a la hora de hacer los ensayos e investigaciones agrícolas en sus laboratorios.

Como explica este agricultor, esta clase de tomate se caracteriza por su color atractivo, una uniformidad en el tamaño, sabor

Miranda Bouzada, con una planta de tomate en sus manos.

mercializ casi exclusivamente en Galicia y su precio no excede el de la media del mercado. La planta de este tomate necesita más atención. Hay producción durante todo el año, a excepción del otoño y la primavera.

"Gusto agradable"

"Las hormonas animales se utilizan para conseguir un gusto agradable", explica Jose Miranda, quien afirma que esto no se puede confirmar con papeles, porque las multinacionales se reservan el derecho al secreto de laboratorio. "La información es muy sesgada y no disponemos de todos los datos. Hay algo que apoya nuestra forma de pensar, porque hace poco la Unión Europea aprobó una normativa por la que autorizó la introducción de determinados productos con unas genéticas especiales, entre ellas determinadas hormonas. Si autorizaron es que se querían introducir en el mercado, y eso se está haciendo", comenta Miranda.

Precisa que hace tiempo que conoce el proceso genético de estos tomates que cultivan "las multinacionales suministradoras, siempre van soltando alguna información, la menos posible, porque hay secreto de laboratorio debido a la competencia. En hábitos de consumo algo tienen que ir diciendo, dado que ellos, al sacar un producto al mercado, se adaptan siempre a las necesidades de los consumidores. Sus productos van de acuerdo con esa demanda". Esas circunstancias hacen que Miranda piense que "ahora hay trabajo para los espías".

Por exemplo: A podremia (botritis) está favorecida polo exceso de nitróxeno e falta de calcio. E aquí se distinguen os camiños entre a agricultura ecolólica e a convencional. Por non poder prescindir do rápido crecemento de nitróxeno (o prezo do mercado non o compensaría) o agricultor convencional ten que prever a botritis con funxicidas. En xeral estes funxicidas xa son hoxe en día produtos hormonais sintéticos. O agricultor ecológico ten que prever con aportes de calcio e aceptar o lento pero equilibrado crecemento.

Para vitalizar as plantas usamos todo tipo de herbas medicinais, especialmente ortiga, cola de cabalo e fento. Desde o ano 2000 traballamos cos Microorganismos Efectivos.

Imitar a natureza móstrase especialmente no traballo do terreo. Un gramo de terra fértil ten ata 3.000 millóns de microorganismos. Canto más complexo e diverso tanto máis equilibrado e san. Canto más complexo e diverso tanto menos hai a posibilidade de que algún fungo, algúna bacteria se espalle e se converta en enfermidade ou praga. Case nunca damos a volta á terra, e moitas veces repartimos a materia orgánica por riba da terra. Imitamos o sistema do bosque.

A natureza ten unha extrema necesidade de ser diversa

Respectámola coa asociación e a rotación de cultivos e non monocultivos. Nos invernadoiros hai algúns metros cadrados con plantas de calquera tipo co propósito de que sobrevivan tanto os insectos beneficiosos como daníños. Coas chamadas ‘malas herbas’ temos a paz. Enriquecen os terreos (p.e. o fento aporta calcio e potasa, a grama zinc – moi necesario para os nervios), son casa e comida para unha manchea de insectos, son indicadores do solo e a maioría son herbas medicinais.

Por que BIO? Por problemas de saúde. Celebrabamos o “Día mundial do cancro”. As mensaxes cambiaron este ano. Mentre antes se nos prometía acabar con esta praga en poucos anos, esta vez a mensaxe foi: Aumenta pero curamos cada vez mais casos. Por que aumenta? Unha razón é a alimentación con venenos e empobrecida de nutrientes. Falta investigación sobre os efectos do emprego de varios pesticidas á vez. “Unha mestura de aditivos alimentarios causa hiperactividade nos ninos” (EL PAIS 7/09/2007).

Pregunto se a obesidade ten que ver co emprego de fertilizantes, hormonas e antibióticos que favorecen o rápido crecemento das plantas e o engorde dos animais.

Xa mencionei a presunta ameaza á fertilidade humana

polo consumo de transxénicos. Hai un estudo en Dinamarca que mostra que os agricultores ecolóxicos son os homes coa maior fertilidade do país.

Porque BIO? Por problemas ambientais.

As noticias sobre o Cambio Climático dános medo. E por riba de todo sentímonos condenados a sufrilo sen poder facer nada. Non é así. Se a superficie agraria útil de España se convertese ao sistema ecológico permitiría reducir en case un 26 % as emisións directas e indirectas de CO₂ ao aire (estudo presentado en BioCórdoba 2007).

Quen está preocupado polo cambio climático, que polo menos merque produtos ecológicos.

Por que BIO? Por problemas sociais. “O capitalismo quérienos vender coa súa máquina propagandística” (A Lingua do Corvo No 4”) que “Os transxénicos son parte da solución contra a fame” segundo Vicepresidente de Monsanto, Jerry Steiner (EL PAIS 9/02/2009) Como? Con que diñeiro pagarán as sementes patentadas?

Na agricultura ecolólica necesítase terreo e auga (moi ameazado pola privatización), man de obra e sabedoría tradicional, formación continua e a vontade de traballar **coa** natureza, non en contra dela. Necesitanse sementes, pero basta con seleccionar algunas plantas para que cumpran o ciclo da vida: sementar, cuidar, esperar a flor e a nova semente, e gardar para o próximo ciclo.

Por que son caros os produtos ecológicos?

¡Non son caros! Os alimentos convencionais son tan baratos que o sector agrario non sae da súa crise permanente. En moitos casos os pagos aos produtores hoxe son máis baixos que hai 20 anos. Son baixos a base da explotación humana, dos animais e da explotación da terra. A explotación humana chega a tal punto que os sindicatos agrarios acusaron a capataces de repartir o traballo a aquelas estranxeiras que se someteron a explotación sexual.

O colmo da explotación animal vivímos coas vacas tolas. Alimentáronas con proteínas animais. O fundador da agricultura bio-dinámica, Rudolf Steiner, xa avisou nos anos vinte do século pasado as consecuencias deses alimentos para os bois. Pero a industria non para de pedir de novo o permiso para estes produtos na alimentación de animais. Hai unha norma europea que prohíbe a madeira tratada na alimentación, consecuentemente podes alimentar os animais con madeira.

E as noticias sobre a explotación do planeta chegan cada día co cambio climático ou a extinción de especies.

Gustaríache que a agricultura fose cen por cen ecolólica?
Depende do consumidor.